

На гости на австрийските депутати

Сградата на австрийския парламент се смята за едно от най-посещаваните места във Виена. Построено през втората половина на XIX век в духа на древногръцката архитектурна традиция, творението на Теофил Ханзен олицетворява австрийския национален суверенитет и същевременно представлява един от символите на модерната демокрация.

История на създаването на австрийския райхсрат

За построяване на сградата на австрийския райхсрат („имперски съвет“, както тогава се е наричал парламентът) за пръв път се заговаря след революцията от 1848–1849 г. в Австрийската империя. Тази идея придобива по-конкретно измерение в началото на 60-те години след издаване на т. нар. Октомврийска диплома (1860) и т. нар. Февруарски патент (1861), които прокламират въвеждането на конституционно управление и създаване на двукамарен парламент. Това неизбежно поражда нуждата от издигането на сградата на райхсрата. Император Франц Йосиф I (1848–1916) нарежда в центъра на столицата да се построят представителни сгради – на Парламента, на градската община (дн. *Rathaus*) и на Университета. През 1864 г. няколко авторитетни архитекти са поканени да предложат проекти за сградата на парламент. Първоначалният план е предвиждал изграждане на две отделни сгради – едната за Камарата на депутатите, а другата – за Камарата на благородниците. В крайна сметка се взима решение да се построи само една сграда. През 1869 г. на датския

архитект Теофил Ханзен (1813–1891) е възложено да изработи проект на сградата, който той представя две години по-късно. Изборът на Т. Ханзен за архитект на сградата на райхсрата не е случаен. Той получава солидно за времето си образование – след завършване на Кралската академия по изкуство в Копенхаген в продължение на няколко години специализира в редица западноевропейски градове (Берлин, Инсбрук, Тренто, Венеция, Верона и др.). По време на неколкогодишния си престой в Атина Т. Ханзен участва в реконструкцията на части от Акропола, както и в построяването на Атинския университет (1837–1842), Академията на науките и Националната библиотека на Атина. Спечелил си репутацията на известен архитект, през 1846 г. той се премества да живее във Виена, а 20 години по-късно получава австрийско поданство. Годишите, прекарани в столицата на Хабсбургската империя, Т. Ханзен посвещава в проектиране на редица представителни сгради, дали облика на града – сградата на Оръжейната палата, гръцката православна църква, Академията за изящни изкуства, където той преподава от 1868 г.

Архитектурен стил

Изграждането на сградата на австрийския парламент се превръща в делото на живота на Т. Ханзен. Според замисъла на главния архитект дължината на сградата трябва да е 151, 68 м и широка 132, 72 м. Строителните работи започват през юли 1874 г. и продължават едно десетилетие, чак до 1883 г. Т. Ханзен използва материали от различни части на империята. По този начин той иска да представи парламента като символ на единството на монархията и на толерантността между отделните народи. Осезаемо то „присъствие“ на древногръцкия („неокласически“) архитектурен стил се обяснява не само с интереса на Т. Ханзен към античното изкуство и с годините, прекарани в Атина, но и с желанието му да напомни за политическите и духовните ценности на елините и така да превърне парламента в олицетворение на демокрацията и свободата, най-хуманния принцип, на който се крепи едно общество. Тази идея е заложена и при скулптурите, които също носят „почерка“ на датския архитект. Освен автор на проекта, той е и негов технически ръководител и затова ревностно следи да не

се наруши хармонията между стила на интериора и външния облик на сградата.

Скулптурна символика

Всички статуи съдържат в себе си определена символика. Така например, издиганият се пред парламента с внушителни размери фонтан символизира един от фундаменталните принципи на модерната правова държава – разделението на властите. На централно място се извисява величествената фигура на древногръцката богиня Атина Палада (висока 5,5 м), олицетворяваща мъдрото управление. В едната си ръка тя държи малка статуя на древногръцката богиня на победата Нике, а от двете ѝ страни „седят“ две женски фигури, които символизират изпълнителната и законодателната власт. Зад фонтана се издигат скулптурите на четирима древногръцки (Тукидит, Полибий, Ксенофон и Херодот) и четирима римски (Юлий Цезар, Тацит, Ливий и Салуст) историци – недвусмислен намек към политиките за отговорността, която носят пред историята и идните поколения. Статуите на укротителите на коне, които се намират в долната част на рампата, се смятат за своего рода призив към членовете на парламента да „укротяват“ и „обуздават“ своите политически страсти и емоции. Колесниците с впрегнати коне, теглени от богинята на победата Нике, разположени върху страничните части на покрива, символизират триумфа на парламентаризма.

Друга част от скулптурите и статуите олицетворяват австрийската монархия и държавност. Над главния вход

на парламента е изобразена женска фигура, символизираща имперска Австрия, пред която представителите на отделните съсловия и на наследствените земи на Хабсбургската корона изказват своите почитания. Над рампата и колоните при централния вход се издига 38-тонен мраморен релеф, в чийто център и на позлатен фон е изобразен император Франц Йозеф I (1848–1916) като римски император. В центъра на басейна, който събира бликащите от фонтана води, посетителите могат да видят поставените върху пиедестал четири скулптурни творения, символизиращи четирите главни реки в бившата Хабсбургска монархия – Дунав, Ин, Елба и Вълтава.

Интериор

Влизайки през централния вход на парламента, посетителите най-напред се озовават в т. нар. *Горен вестибюл* със своите 6 колони, високи 7 метра, изработени от червен италиански мрамор. Отляво и отдясно великолепно украсени стълбища водят към т. нар. *Долен вестибюл*. В стенните ниши са поставени мраморните статуи на древногръцките богове и богини – Зевс, Хера, Аполон, Атина Палада, Хермес, Посейдон и др. В *Централната зала* на парламента (*Peristyle*) със своите 24 мраморни колони в коринтски стил император Франц Йозеф I е трябвало да произнася своето тронно слово, с което да открива сесиите на парламента. Това така и не се случва, понеже императорът отказва с мотива, че той никога не е възпитаван да играе ролята на конституционен монарх. Вдясно от Централната зала се намира приемна стая, в която депутатите се

срещат със своите избиратели. Дъното на залата води до т. нар. „*Син салон*“, където председателят на Националния съвет приема чуждестранни делегации, дошли на официално посещение в Австрия. В салона са окачени портретите на всички председатели на Националния съвет от 1945 г. насам. Далеч по-внушителна е *историческата зала на Камарата на депутатите*, която е разположена в дясното крило на сградата. Тя има полусферична форма и по този начин имитира древногръцките амфитеатри. По стените има издълбани ниши, в които са поставени статуите на известни древноримски политици – Нума Помпилий, Цицерон, Сенека, Квинтий Максимус и др. В тази зала новоизбраният австрийски президент полага клетва пред Федералното събрание.

Туристическата обиколка включва и *залата на Федералния съвет*, където в миналото са се събирали благородниците, както и *бившата Церемониална зала*, където по времето на Австро-Унгария, са заседавали т. нар. Делегации, излъчвани от унгарския и австрийския парламент. Разходката из австрийския парламент обикновено завършва в *залата на Националния съвет*, която е разположена в лявото крило и има далеч по-съвременен архитектурен облик. Първоначално тя е служила за заседателна зала на Камарата на благородниците и затова нейните размери са по-малки. По време на бомбардировките през 1945 г. залата е разрушена и в сегашния си вид съществува от 1956 г., когато е реставрирана.

д-р Красимира Мархалева

Историческата зала на Камарата на депутатите

Фасадата на Парламента